

Działalność związków zawodowych w Polsce

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

20 lat
Fundacji **CBOS**
1997-2017

20 lat Fundacji CBOS 1997-2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

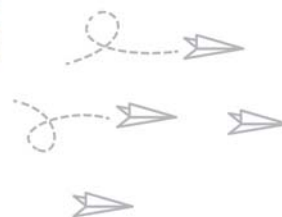
CBOS ZREALIZOWAŁ

836
badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735
komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600
ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000
respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W czerwcowym sondażu¹ zapytaliśmy Polaków o przynależność do związków zawodowych i opinie na temat ich funkcjonowania. Interesowało nas, jak oceniana jest działalność związków zawodowych, czy jest skuteczna oraz w jakim stopniu wywiera wpływ na decyzje władz w naszym kraju.

CZŁONKOSTWO W ZWIĄZKACH ZAWODOWYCH

Członkostwo w związkach zawodowych deklaruje zaledwie co dwudziesty Polak (5%), czyli mniej więcej co dziesiąty pracownik najemny (11%). Większość z nich należy do związków wchodzących w skład dużych organizacji, natomiast nieliczni są członkami związków niezrzeszonych².

Tabela 1

Członkostwo w związkach zawodowych	Deklaracje	
	ogółu badanych	pracowników najemnych (N=446)
	w procentach	
Ogółem	5 (5,2)	11 (10,8)
w tym:		
– NSZZ „Solidarność”	2 (1,5)	3 (3,0)
– związki zrzeszone w Ogólnopolskim Porozumieniu Związków Zawodowych	2 (2,3)	5 (4,6)
– związki zrzeszone w Forum Związków Zawodowych	1 (0,6)	1 (1,3)
– inne związki	1 (0,8)	2 (1,9)

W nawiasach podajemy dane niezaokrąglone

¹Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (325) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 1–8 czerwca 2017 roku na liczącej 1020 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Respondenci, którzy zadeklarowali przynależność do innych niż wymienione związków, zostali poproszeni o podanie nazw tych organizacji. Niektóre ze związków wymienianych jako „inne” są w rzeczywistości zrzeszone w OPZZ lub FZZ, o czym badani mogli nie wiedzieć. Od badania zrealizowanego w 2012 roku takie wskazania są przekodowywane do odpowiednich kategorii.

W ostatnich jedenastu latach odsetek związkowców w Polsce pozostaje względnie stabilny, ale niższy niż we wcześniejszym okresie, zwłaszcza na samym początku lat 90. W roku 1991 członkostwo w związku zawodowym deklarował co piąty dorosły. W ciągu kilku kolejnych lat liczba ta zmniejszyła się prawie o połowę, a w ubiegłej dekadzie odsetek osób należących do tego typu organizacji nie przekraczał 9%.

Tabela 2

Deklarowane członkostwo w związkach zawodowych	Wskazania respondentów według terminów badań																					
	IV '91	VI '92	XII '93	III '94	IX '95	VI '96	III '99	V '00	VII '01	VII '02	X '03	IX '04	IX '05	II '06	XI '07	XII '08	VII '10	III '12	IV '13	V '14	III '15	VI '17
	w procentach																					
Ogółem	19	16	10	14	11	11	11	9	8	6	8	8	9	7	6	6	7	6	5	6	6	5
w tym:																						
- NSZZ „Solidarność”	10	6	5	5	6	5	5	4	3	2	3	3	3	3	2	2	3	2	1	2	2	2
- związki zrzeszone w OPZZ	6	6	3	5	3	3	3	3	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2	2	2	2	2
- związki skupione w Forum Związków Zawodowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
- inne związki	3	4	2	4	2	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	2	2	1	0	1	1	1

Przynależność związkową częściej deklarują pracownicy starsi niż młodszy – średnia wieku związkowców to 43 lata, a pracowników niezrzeszonych – 40 lat. Do związków nieco częściej należą kobiety niż mężczyźni. Częściej niż przeciętnie są to ponadto osoby pracujące w instytucjach publicznych i przedsiębiorstwach państwowych, z takich grup zawodowych, jak technicy i średni personel oraz pracownicy administracyjno-biurowi. Spośród branż *in plus* wyróżniają się pod tym względem oświata, nauka, ochrona zdrowia, administracja, a także transport i łączność. Przynależność związkową częściej deklarują zatrudnieni w zakładach liczących ponad 50 pracowników niż w mniejszych firmach lub instytucjach.

**CZŁONKOSTWO W ZWIĄZKACH ZAWODOWYCH
WEDŁUG BRANŻ I WIELKOŚCI ZAKŁADU PRACY**

Branża*

Przemysł	11%
Budownictwo	0%
Transport i łączność**	20%
Handel i usługi	3%
Oświata, nauka, ochrona zdrowia	26%
Administracja	20%

Wielkość zakładu pracy

Poniżej 50 zatrudnionych	5%
Od 50 do 249 zatrudnionych	19%
250 lub więcej zatrudnionych	19%

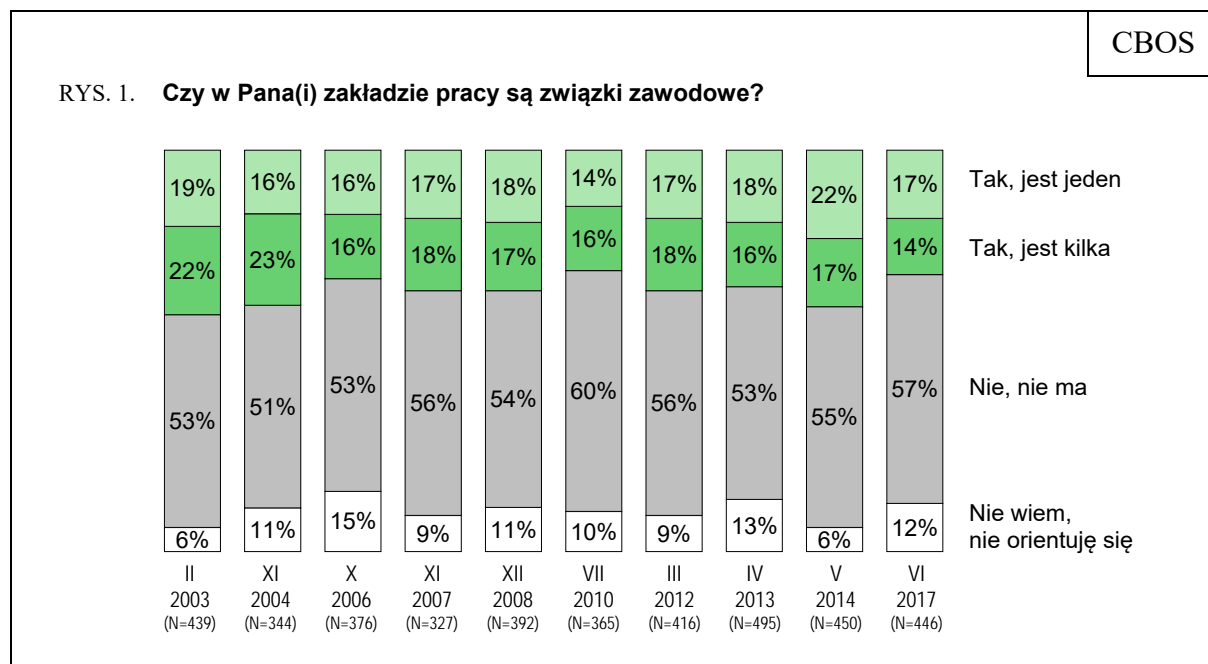
* Nie uwzględniono deklaracji pracowników zatrudnionych w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie – ze względu na małą ich liczebność w badanej próbie

** Uwaga: niewielka liczebność pracowników tej branży w badanej próbie

ZWIĄZKI ZAWODOWE W ZAKŁADACH PRACY

Niespełna jedna trzecia zatrudnionych (31%), czyli o 8 punktów procentowych mniej niż trzy lata temu, deklaruje, że w przedsiębiorstwach, w których pracują, działają związki zawodowe, w tym mniej więcej co siódmy (14%) wskazuje, że jest ich kilka. W zakładach pracy ponad połowy badanych (57%) nie ma takich organizacji. Od poprzedniego pomiaru dwukrotnie zwiększyła się grupa niezorientowanych w tej kwestii.

ODPOWIEDZI PRACOWNIKÓW

Na obecność związków zawodowych w zakładzie pracy częściej niż pozostali wskazują respondenci zatrudnieni w administracji, oświacie, nauce, ochronie zdrowia i – nieco rzadziej – w przemyśle oraz transporcie i łączności, bardzo rzadko natomiast w branży budowlanej i usługowej. Związki zawodowe na ogół funkcjonują w przedsiębiorstwach państwowych i instytucjach publicznych, w dużych zakładach pracy, natomiast sporadycznie w firmach prywatnych zatrudniających poniżej pięćdziesięciu pracowników.

CBOS

PRACOWNICY DEKLARUJĄCY, ŻE W ICH ZAKŁADACH DZIAŁAJĄ ZWIĄZKI ZAWODOWE – WEDŁUG BRANŻ I WIELKOŚCI ZAKŁADU PRACY

Branża*	
Przemysł	40%
Budownictwo	7%
Transport i łączność**	37%
Handel i usługi	14%
Oświata, nauka, ochrona zdrowia	47%
Administracja	56%
Wielkość zakładu pracy	
Poniżej 50 zatrudnionych	12%
Od 50 do 249 zatrudnionych	45%
250 lub więcej zatrudnionych	59%

* Nie uwzględniono deklaracji pracowników zatrudnionych w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie – ze względu na małą ich liczebność w badanej próbie

** Uwaga: niewielka liczebność pracowników tej branży w próbie

Większość pracowników deklarujących, że w ich zakładach pracy są związki zawodowe, krytycznie ocenia ich skuteczność twierdząc, że – mimo starań – niewiele udaje im się osiągnąć (43%) albo w ogóle nie widać efektów ich obecności (34%). Tylko co siódmy (14%) wyraża opinię, że związki zawodowe są efektywne.

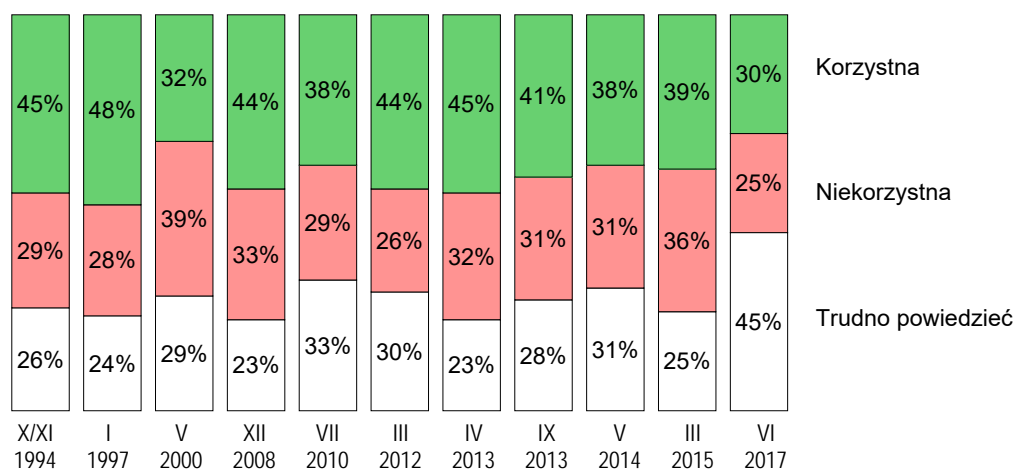
Tabela 3

Jak Pan(i) ocenia działalność związków zawodowych w Pana(i) przedsiębiorstwie (zakładzie pracy)?	Wskazania pracowników zakładów, w których są związki zawodowe							
	VII 2002 (N=149)	XI 2007 (N=126)	XII 2008 (N=136)	VII 2010 (N=107)	III 2012 (N=146)	IV 2013 (N=165)	V 2014 (N=176)	VI 2017 (N=137)
w procentach								
Są efektywne, załoga wiele im zawdzięcza	14	18	14	14	15	16	16	14
Starają się, lecz niewiele im się udaje	44	43	46	44	39	36	38	43
Nie widać efektów ich działalności	37	32	32	33	40	40	36	34
Trudno powiedzieć	5	7	7	9	6	8	10	9

ROLA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH W SKALI KRAJU

Poglądy na temat działalności związków zawodowych są podzielone, przy czym duża część badanych (45%) w ogóle nie ma o niej wyrobionego zdania. To zjawisko – w stosunku do wcześniejszych pomiarów, począwszy od 1994 roku – znacznie się pogłębiło (od 2015 roku wzrost o 20 punktów procentowych). Niemal co trzeci ankietowany (30%, od 2015 roku spadek o 9 punktów) działalność związków zawodowych postrzega jako korzystną dla kraju, natomiast co czwarty (25%, spadek o 11 punktów) – jako niekorzystną.

RYS. 2. **Czy, ogólnie rzecz biorąc, obecna działalność związków zawodowych jest dla kraju korzystna czy też niekorzystna?**

Wpływ działalności związków zawodowych na sytuację w kraju bardziej przychylnie niż inni postrzegają młodszy respondenci (poniżej 35 roku życia), mający wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne, uzyskujący niskie dochody *per capita* (poniżej 1000 zł), pracownicy usług, robotnicy niewykwalifikowani, rolnicy, bezrobotni, a także osoby najbardziej zaangażowane w praktyki religijne, identyfikujące się z prawicą oraz popierające Prawo i Sprawiedliwość. Z kolei przekonanie o jej negatywnych konsekwencjach przeważa wśród starszych ankietowanych (55–64 lata), najlepiej wykształconych, mieszkańców największych miast, przedstawicieli kadry kierowniczej i specjalistów, pracowników administracyjno-biurowych, prywatnych przedsiębiorców, a ponadto osób niepraktykujących religijnie, deklarujących poglądy lewicowe i zamierzających obecnie głosować na Platformę Obywatelską.

Tabela 4

Elektoraty partyjne określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, obecna działalność związków zawodowych jest dla kraju korzystna czy też niekorzystna?		
	Korzystna	Niekorzystna	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	42	18	40
Kukiz'15	35	28	37
PO	21	40	39
Niezamierzający głosować	25	19	56

Słabo, w ocenie społecznej, wypada efektywność związków zawodowych w zakresie obrony praw pracowniczych. Dwie piąte Polaków (41%, od 2015 spadek o 5 punktów procentowych) twierdzi, że robią to nieskutecznie, natomiast przeciwnego zdania jest jedna czwarta (24%, spadek o 11 punktów). W stosunku do poprzedniego pomiaru zauważalnie wzrosła liczba badanych niemających wyrobionej opinii na ten temat (z 19% do 35%).

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe w Polsce bronią interesów pracowniczych na ogół skutecznie czy też nieskutecznie?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III 1999	V 2000	VII 2001	VII 2002	XI 2007	XII 2008	VII 2010	III 2012	IV 2013	IX 2013	V 2014	III 2015	VI 2017
	w procentach												
Zdecydowanie skutecznie	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	3	1
Raczej skutecznie	22	14	12	14	23	31	24	28	27	24	25	32	23
Raczej nieskutecznie	40	44	39	39	38	38	39	36	45	41	40	33	30
Zdecydowanie nieskutecznie	23	22	35	30	12	11	13	12	12	14	15	13	11
Trudno powiedzieć	14	19	13	15	26	18	22	23	15	20	18	19	35

W niemal wszystkich analizowanych grupach społeczno-zawodowych przeważa przekonanie o małej skuteczności związków zawodowych. Nieco lepiej pod tym względem oceniają je rolnicy, robotnicy niewykwalifikowani, pracownicy usług, bezrobotni, jak również młodszy ankietowani, zwłaszcza mający od 25 do 34 lat. Związkowcy różnią się od ogółu społeczeństwa oraz ogółu pracowników najemnych tym, że mają bardziej wyrobione i jednocześnie bardziej krytyczne opinie w tej sprawie.

Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe w Polsce bronią interesów pracowniczych na ogół skutecznie czy też nieskutecznie?	Wskazania		
	ogółu badanych	ogółu pracowników najemnych	członków związków zawodowych
	w procentach		
Skutecznie	24	26	33
Nieskutecznie	41	44	60
Trudno powiedzieć	35	31	8

Dwie piąte ankietowanych (38%, od 2015 roku spadek o 8 punktów procentowych) twierdzi, że związki zawodowe w Polsce mają zbyt mały wpływ na decyzje władz, natomiast tylko co dziesiąty (10%, spadek o 8 punktów procentowych) uważa, że wpływ ten jest zbyt duży. Jedna siódma badanych (14%) określa ich możliwości politycznego oddziaływania jako odpowiednie – takie, jakie mieć powinny. W ciągu ostatnich dwóch lat znacznie zwiększyła się liczba respondentów, którzy nie potrafili ocenić oddziaływania związków zawodowych na politykę (wzrost z 20% do 38%).

Tabela 7

Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe mają obecnie zbyt duży, wystarczający czy też zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju?	Wskazania respondentów według terminów badań															
	VI 1993	XII 1993	III 1999	XII 1999	V 2000	VII 2001	VII 2002	XI 2007	XII 2008	VII 2010	III 2012	IV 2013	IX 2013	V 2014	III 2015	VI 2017
	w procentach															
Zbyt duży	15	9	21	20	13	10	12	7	16	12	11	8	12	10	18	10
Taki, jaki powinny mieć	17	20	14	19	13	8	10	17	22	15	15	14	13	15	16	14
Zbyt mały	56	52	49	42	52	65	59	49	44	49	51	61	57	54	46	38
Trudno powiedzieć	12	19	16	20	22	17	19	27	18	24	23	17	19	21	20	38

Związkowcy częściej niż pozostali badani (w tym ogół pracowników najemnych) są zdania, że polityczna siła oddziaływania związków zawodowych jest zbyt mała.

Tabela 8

Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe mają obecnie zbyt duży, wystarczający czy też zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju?	Wskazania		
	ogółu badanych	ogółu pracowników najemnych	członków związków zawodowych
	w procentach		
Zbyt duży	10	12	8
Taki, jaki powinny mieć	14	16	13
Zbyt mały	38	38	64
Trudno powiedzieć	38	34	15

Przekonanie o zbyt małym wpływie związków zawodowych na politykę jest szczególnie wyraźne w odpowiedziach robotników wykwalifikowanych, natomiast przeciwną opinię (o zbyt dużym znaczeniu związków zawodowych w tej dziedzinie) relatywnie często wyrażają przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści, badani pracujący na własny rachunek, a także identyfikujący się z lewicą. We wszystkich analizowanych elektoratach partyjnych częstsze jest przekonanie o zbyt małej, niż zbyt dużej roli politycznej związków zawodowych. Wyborcy rządzącej partii w większym stopniu niż pozostali są zdania, że wpływy związków zawodowych są obecnie takie, jakie powinny być, a jednocześnie rzadziej niż pozostali wskazują, że powinny być mniejsze.

Tabela 9

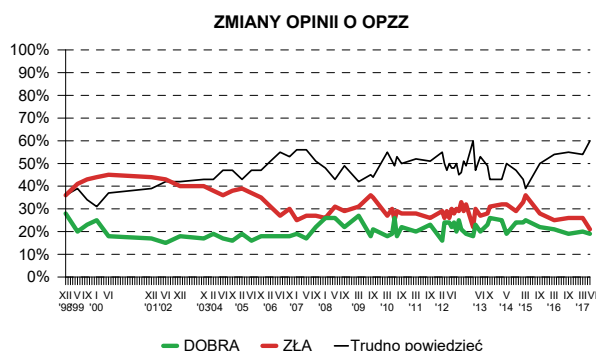
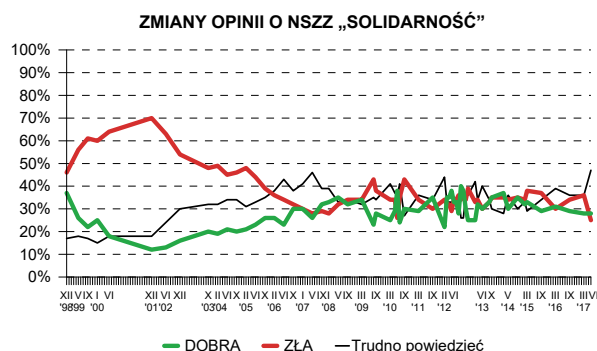
Elektoraty partyjne określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych	Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe mają obecnie zbyt duży, wystarczający czy też zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju?			
	Zbyt duży	Taki, jaki powinien być	Zbyt mały	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PiS	7	24	37	32
PO	16	12	45	28
Kukiz '15	15	15	38	32
Niezamierzający głosować	7	9	28	56

OCENY DZIAŁALNOŚCI NAJWIĘKSZYCH CENTRAL ZWIĄZKOWYCH

Działalność głównych central związkowych jest Polakom stosunkowo słabo znana, zwłaszcza jeśli chodzi o organizacje inne niż NSZZ „Solidarność”. Od poprzedniego badania, przeprowadzonego w marcu, ich wizerunek nieco się poprawił. Funkcjonowanie NSZZ „S” dobrze ocenia ponad jedna czwarta Polaków (28%), a nieznacznie mniejsza grupa (25%, od marca spadek o 11 punktów procentowych) ma o nim negatywną opinię. W przypadku Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych oraz Forum Związków Zawodowych pozytywne i negatywne opinie o działalności tych central w zasadzie się równoważą (odpowiednio: OPZZ – 19% wobec 21%, a FZZ – 15% wobec 17%).

Tabela 10

Oceniane związki zawodowe	Oceny	Wskaźniki respondentów według terminów badań												Zmiany III – VI '17	
		2013			2014			2015			2016		2017		
		VI	IX	X	III	V	IX	II	III	IX	III	IX	III		VI
		w procentach													
NSZZ „Solidarność”	dobra	30	33	35	37	30	35	32	33	29	31	29	28	28	0
	zła	30	33	35	35	34	35	34	38	37	30	34	36	25	-11
	Trudno powiedzieć	40	34	30	28	36	30	33	29	34	39	36	36	47	+11
OPZZ	dobra	20	23	26	25	19	24	24	25	22	21	19	20	19	-1
	zła	27	28	31	32	32	29	33	36	28	25	26	26	21	-5
	Trudno powiedzieć	53	49	43	43	50	47	43	39	50	54	55	54	60	+6
FZZ	dobra	-	-	-	-	-	-	-	-	15	16	13	11	15	+4
	zła	-	-	-	-	-	-	-	-	22	17	18	20	17	-3
	Trudno powiedzieć	-	-	-	-	-	-	-	-	63	67	69	69	68	-1

Pozytywnie o działalności najlepiej znanej centrali związkowej – NSZZ „Solidarność” – relatywnie często wypowiadają się ankietowani o poglądach prawicowych, uczestniczący w praktykach religijnych przynajmniej raz w tygodniu, a także uzyskujący niskie dochody *per capita*, badani mający od 18 do 24 lat, z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym lub zasadniczym zawodowym, pracownicy usług i robotnicy (wykwalifikowani i niewykwalifikowani). Z kolei głosy krytyki stosunkowo często pojawiają się wśród najlepiej wykształconych, mieszkańców największych miast, deklarujących najwyższe dochody *per capita*, kadry kierowniczej i specjalistów, techników i średniego personelu, pracowników administracyjno-biurowych, prywatnych przedsiębiorców, a poza tym wśród osób identyfikujących się z lewicą oraz respondentów niezaangażowanych w praktyki religijne. Na opinię o dwóch pozostałych centralach także – w podobny sposób, choć w mniejszym stopniu – wpływają poglądy polityczne i religijność badanych. Tak jak w przypadku NSZZ „S” dość krytyczne nastawienie wobec funkcjonowania OPZZ i FZZ prezentują ankietowani pracujący

na własny rachunek, technicy i średni personel oraz respondenci mający wyższe wykształcenie, mieszkający w największych aglomeracjach i osoby z gospodarstw domowych uzyskujących wysokie dochody *per capita*.

Z deklaracji badanych wynika, że blisko jedna trzecia zatrudnionych ma dostęp do związków zawodowych w swoich zakładach pracy, jednak tylko mniej więcej co dziesiąty do nich należy. Od jedenastu lat zasięg członkostwa w związkach zawodowych pozostaje stabilny, ale mniejszy niż we wcześniejszym okresie.

W ciągu ostatnich lat zauważalnie spadło zainteresowanie Polaków działalnością związków zawodowych, na co wskazuje wzrost liczby osób niemających sprecyzowanej opinii na temat różnych aspektów funkcjonowania tych organizacji. Postrzeganie ich roli pozostaje zróżnicowane. Podobnie jak przed dwoma laty przekonanie, że działalność związków jest dla Polski korzystna, wyraża niewiele więcej osób, niż deklaruje przeciwną ocenę. Dość wyraźnie zaznacza się oczekiwanie, że związki zawodowe będą w większym stopniu kształtować decyzje polityczne, ponieważ obecnie ich wpływ, zdaniem badanych, jest zbyt mały. Nadal także przypisywana jest im mała skuteczność: zarówno jeśli chodzi o działalność na rzecz pracowników w zakładach pracy, jak i – szerzej – obronę interesów pracowniczych w Polsce.

Znaczna część badanych (w przypadku OPZZ i FZZ – większość) nie potrafi odnieść się do funkcjonowania trzech głównych central związkowych w Polsce. Wśród osób mających pewną wiedzę w tej dziedzinie pozytywne i negatywne opinie na temat efektów pracy każdej z nich w zasadzie się równoważą. Obecnie wizerunek poszczególnych central jest, ogólnie rzecz biorąc, mniej krytyczny, niż był w marcu tego roku.

Opracował
Michał FELIKSIAK

A N E K S

Tabela 1

		Czy obecnie należy Pan(i) do związku zawodowego?		Liczba osób
		Tak	Nie, chociaż pracuję	
		%	%	
Ogółem		11	89	446
Płeć	Mężczyźni	9	91	237
	Kobiety	13	87	209
Wiek	18–24 lata	4	96	29
	25–34	5	95	137
	35–44	15	85	126
	45–54	17	83	92
	55–64	10	90	56
	65 lat i więcej		100	6
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	91	160
	Miasto do 19 999	12	88	69
	20 000 – 99 999	13	87	86
	100 000 – 499 999	13	87	77
	500 000 i więcej mieszk.	7	93	54
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	5	95	44
	Zasadnicze zawodowe	9	91	98
	Średnie	11	89	120
	Wyższe	13	87	184
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	14	86	108
	Średni personel, technicy	20	80	31
	Pracownicy adm.-biurowi	16	84	69
	Pracownicy usług	7	93	67
	Robotnicy wykwalifikowani	9	91	120
	Robotnicy niewykwalifik.	1	99	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	28	72	125
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	92	98
	sekt. prywat. poza rolnict.	2	98	221
	prywatnym gosp. rolnym		100	2
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł		100	24
	Od 650 zł do 999 zł	8	92	66
	Od 1000 zł do 1399 zł	7	93	78
	Od 1400 zł do 1999 zł	29	71	53
	2000 zł i więcej	9	91	129
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	86	22
	Średnie	12	88	156
	Dobre	10	90	268
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	26	74	13
	Raz w tygodniu	11	89	176
	1–2 razy w miesiącu	10	90	63
	Kilka razy w roku	11	89	134
	W ogóle nie uczestniczy	7	93	57
Poglądy polityczne	Lewica	12	88	67
	Centrum	7	93	139
	Prawica	13	87	114
	Trudno powiedzieć	13	87	124

Tabela 2

		Czy w Pana(i) zakładzie pracy są związki zawodowe?			Liczba osób
		Tak	Nie	Nie wiem, nie orientuję się	
		%	%	%	
Ogółem		31	57	12	446
Płeć	Mężczyźni	27	62	11	237
	Kobiety	35	52	13	209
Wiek	18–24 lata	12	66	22	29
	25–34	23	61	16	137
	35–44	32	59	9	126
	45–54	42	50	8	92
	55–64	38	50	12	56
	65 lat i więcej	23	77		6
Miejsce zamieszkania	Wieś	28	59	13	160
	Miasto do 19 999	30	58	12	69
	20 000 – 99 999	27	62	11	86
	100 000 – 499 999	40	46	14	77
	500 000 i więcej mieszk.	32	60	7	54
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	16	67	17	44
	Zasadnicze zawodowe	15	67	17	98
	Średnie	32	58	10	120
	Wyższe	42	49	9	184
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	48	7	108
	Średni personel, technicy	54	46		31
	Pracownicy adm.-biurowi	38	54	9	69
	Pracownicy usług	15	63	22	67
	Robotnicy wykwalifikowani	25	62	13	120
	Robotnicy niewykwalifik.	13	69	18	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	66	25	9	125
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	29	55	16	98
	sekt. pryw. poza rolnict.	12	76	12	221
	prywatnym gosp. rolnym		100		2
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	12	65	22	24
	Od 650 zł do 999 zł	14	67	19	66
	Od 1000 zł do 1399 zł	19	59	22	78
	Od 1400 zł do 1999 zł	54	41	5	53
	2000 zł i więcej	42	49	9	129
Ocena własnych war. mater.	Złe	34	54	12	22
	Średnie	26	62	12	156
	Dobre	33	55	12	268
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	33	49	17	13
	Raz w tygodniu	35	56	9	176
	1–2 razy w miesiącu	31	59	9	63
	Kilka razy w roku	25	60	15	134
	W ogóle nie uczestniczy	28	56	16	57
Poglądy polityczne	Lewica	34	56	10	67
	Centrum	30	55	14	139
	Prawica	35	56	9	114
	Trudno powiedzieć	25	62	13	124

Tabela 3

		Czy ogólnie rzecz biorąc, obecna działalność związków zawodowych jest dla kraju korzystna czy też niekorzystna?			Liczba osób
		Korzystna	Niekorzystna	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		30	25	45	1010
Płeć	Mężczyźni	35	31	34	477
	Kobiety	27	20	53	533
Wiek	18–24 lata	45	18	37	78
	25–34	36	21	44	197
	35–44	25	27	48	186
	45–54	30	28	43	154
	55–64	29	34	37	182
	65 lat i więcej	27	22	51	213
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	21	50	400
	Miasto do 19 999	30	22	48	137
	20 000 – 99 999	33	27	40	211
	100 000 – 499 999	34	34	32	163
	500 000 i więcej mieszk.	23	30	47	100
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	32	14	55	194
	Zasadnicze zawodowe	33	24	44	242
	Średnie	31	26	43	312
	Wyższe	27	34	39	262
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	30	34	36	108
	Średni personel, technicy	32	42	26	31
	Pracownicy adm.-biurowi	24	35	41	68
	Pracownicy usług	43	17	40	67
	Robotnicy wykwalifikowani	37	27	36	120
	Robotnicy niewykwalifik.	34	10	56	49
	Rolnicy	41	18	41	48
	Pracujący na własny rach.	9	52	39	47
	Bezrobotni	48	19	34	31
	Emeryci	28	23	48	263
	Renciści	24	24	52	62
	Uczniowie i studenci	41	14	45	35
	Gospodynie domowe i inni	18	18	64	82
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	31	31	38
spółce właścicieli prywatnych i państwa		38	24	38	101
sekt. pryw. poza rolnict.		29	31	40	270
prywatnym gosp. rolnym		38	18	45	52
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	39	19	42	84
	Od 650 zł do 999 zł	36	21	43	153
	Od 1000 zł do 1399 zł	27	21	52	197
	Od 1400 zł do 1999 zł	31	31	39	156
	2000 zł i więcej	32	34	34	206
Ocena własnych war. mater.	Złe	21	22	57	83
	Średnie	27	23	50	417
	Dobre	35	27	38	511
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	38	15	47	62
	Raz w tygodniu	31	21	47	428
	1–2 razy w miesiącu	29	29	43	161
	Kilka razy w roku	28	30	42	229
	W ogóle nie uczestniczy	28	32	40	119
Poglądy polityczne	Lewica	25	36	39	147
	Centrum	30	32	38	275
	Prawica	38	22	40	312
	Trudno powiedzieć	24	18	58	272

Tabela 4

		Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe w Polsce bronią interesów pracowniczych na ogół skutecznie czy też nieskutecznie?			Liczba osób
		Skutecznie	Nieskutecznie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		24	41	35	1010
Płeć	Mężczyźni	29	46	25	477
	Kobiety	20	36	44	533
Wiek	18–24 lata	28	33	39	78
	25–34	31	33	36	197
	35–44	21	45	34	187
	45–54	26	38	36	154
	55–64	22	53	25	181
	65 lat i więcej	21	39	40	212
Miejsce zamieszkania	Wieś	23	35	42	401
	Miasto do 19 999	18	47	35	136
	20 000 – 99 999	28	44	29	211
	100 000 – 499 999	27	50	23	163
	500 000 i więcej mieszk.	25	37	38	99
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	23	28	49	194
	Zasadnicze zawodowe	25	42	33	242
	Średnie	21	47	32	312
	Wyższe	27	42	31	262
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	23	46	31	108
	Średni personel, technicy	25	59	16	31
	Pracownicy adm.-biurowi	24	45	31	68
	Pracownicy usług	27	29	44	67
	Robotnicy wykwalifikowani	27	52	21	119
	Robotnicy niewykwalifik.	28	26	46	50
	Rolnicy	35	28	36	48
	Pracujący na własny rach.	15	46	38	47
	Bezrobotni	36	40	24	31
	Emeryci	20	44	36	262
	Renciści	24	39	37	62
	Uczniowie i studenci	21	30	49	35
	Gospodynie domowe i inni	25	26	48	82
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	52	26	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	47	26	100
	sekt. pryw. poza rolnict.	26	39	35	271
	prywatnym gosp. rolnym	32	27	40	52
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	25	40	35	85
	Od 650 zł do 999 zł	27	33	40	153
	Od 1000 zł do 1399 zł	25	36	39	197
	Od 1400 zł do 1999 zł	28	47	25	155
	2000 zł i więcej	26	47	27	206
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	47	41	83
	Średnie	19	39	41	416
	Dobre	30	41	29	511
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	25	33	41	62
	Raz w tygodniu	26	38	36	427
	1–2 razy w miesiącu	22	46	31	162
	Kilka razy w roku	22	46	32	229
	W ogóle nie uczestniczy	23	39	38	119
Poglądy polityczne	Lewica	24	47	29	147
	Centrum	22	50	28	275
	Prawica	29	40	31	311
	Trudno powiedzieć	21	29	50	273

Tabela 5

		Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe mają obecnie zbyt duży, wystarczający czy też zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju?				Liczba osób
		Zbyt duży	Taki, jaki powinny mieć	Zbyt mały	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		10	14	38	38	1010
Płeć	Mężczyźni	16	17	36	31	477
	Kobiety	5	10	40	45	533
Wiek	18-24 lata	4	26	38	33	77
	25-34	17	10	32	41	196
	35-44	14	13	31	43	187
	45-54	6	14	41	39	154
	55-64	10	14	50	26	182
	65 lat i więcej	6	12	37	44	213
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	13	37	46	399
	Miasto do 19 999	6	9	46	39	137
	20 000 – 99 999	15	17	37	31	211
	100 000 – 499 999	17	17	38	28	163
	500 000 i więcej mieszk.	17	11	33	39	100
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	7	12	29	52	194
	Zasadnicze zawodowe	8	12	40	40	243
	Średnie	8	13	44	35	311
	Wyższe	17	17	35	31	262
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	23	17	31	29	108
	Średni personel, technicy	18	19	43	19	31
	Pracownicy adm.-biurowi	10	15	38	37	68
	Pracownicy usług	2	21	39	38	67
	Robotnicy wykwalifikowani	7	12	52	30	120
	Robotnicy niewykwalifik.	14	17	17	51	50
	Rolnicy	6	14	31	49	47
	Pracujący na własny rach.	32	7	26	34	47
	Bezrobotni	12	16	45	27	31
	Emeryci	5	13	44	38	263
	Renciści	8	10	36	46	62
Pracuje w:	Uczniowie i studenci	7	14	34	45	35
	Gospodynie domowe i inni	7	9	29	55	82
	inst. państw., publicznej	12	13	49	26	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	24	38	31	101
Dochody na jedną osobę	sekt. pryw. poza rolnict.	18	13	32	37	271
	prywatnym gosp. rolnym	5	14	29	52	51
	Do 649 zł	9	11	44	35	84
	Od 650 zł do 999 zł	6	13	39	42	153
	Od 1000 zł do 1399 zł	7	13	34	46	197
Ocena własnych war. mater.	Od 1400 zł do 1999 zł	5	15	48	32	156
	2000 zł i więcej	19	16	38	27	206
	Złe	5	5	40	50	83
Udział w prakt. religijnych	Średnie	7	11	40	42	418
	Dobre	14	17	36	33	509
Poglądy polityczne	Kilka razy w tygodniu	7	15	38	40	61
	Raz w tygodniu	7	16	38	39	429
	1-2 razy w miesiącu	9	15	41	35	161
	Kilka razy w roku	14	11	37	38	228
	W ogóle nie uczestniczy	17	8	36	39	119
Poglądy polityczne	Lewica	20	7	45	28	147
	Centrum	9	15	44	32	274
	Prawica	10	20	36	34	312
	Trudno powiedzieć	6	8	31	55	272

Tabela 6

		Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność NSZZ „Solidarność”?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		28	25	47	1014
Płeć	Mężczyźni	30	33	37	477
	Kobiety	26	17	57	537
Wiek	18–24 lata	34	17	50	78
	25–34	26	19	55	198
	35–44	22	23	54	188
	45–54	23	29	48	154
	55–64	32	29	39	182
	65 lat i więcej	32	28	41	212
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	18	53	401
	Miasto do 19 999	31	23	46	138
	20 000 – 99 999	30	28	42	212
	100 000 – 499 999	24	34	42	163
	500 000 i więcej mieszk.	20	33	47	99
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	33	18	49	195
	Zasadnicze zawodowe	36	21	42	243
	Średnie	25	26	49	312
	Wyższe	19	32	49	264
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	17	34	49	107
	Średni personel, technicy	18	43	38	31
	Pracownicy adm.-biurowi	18	35	47	69
	Pracownicy usług	32	17	52	67
	Robotnicy wykwalifikowani	34	23	43	119
	Robotnicy niewykwalifik.	35	23	42	51
	Rolnicy	26	19	55	48
	Pracujący na własny rach.	10	35	54	47
	Bezrobotni	25	27	48	32
	Emeryci	33	27	40	262
	Renciści	34	15	51	62
	Uczniowie i studenci	34	6	60	35
	Gospodynie domowe i inni	25	13	63	84
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	29	32	39
spółce właścicieli prywatnych i państwa		36	19	45	102
sekt. pryw. poza rolnict.		19	31	50	270
prywatnym gosp. rolnym		26	19	56	52
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	33	18	49	85
	Od 650 zł do 999 zł	37	23	40	153
	Od 1000 zł do 1399 zł	28	17	55	198
	Od 1400 zł do 1999 zł	31	26	42	156
	2000 zł i więcej	24	39	36	207
Ocena własnych war. mater.	Źłe	19	29	51	83
	Średnie	26	25	49	417
	Dobre	30	24	46	514
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	43	19	38	61
	Raz w tygodniu	32	18	51	429
	1–2 razy w miesiącu	29	28	43	163
	Kilka razy w roku	22	32	46	230
	W ogóle nie uczestniczy	18	32	51	119
Poglądy polityczne	Lewica	15	37	48	147
	Centrum	24	33	43	276
	Prawica	40	19	41	315
	Trudno powiedzieć	24	17	59	272

Tabela 7

		Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność związków zawodowych skupionych w Ogólnopolskim Porozumieniu Związków Zawodowych (OPZZ)?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		19	21	60	1014
Płeć	Mężczyźni	20	29	51	477
	Kobiety	19	15	67	538
Wiek	18–24 lata	22	13	65	78
	25–34	22	17	61	198
	35–44	18	19	63	190
	45–54	19	24	57	154
	55–64	18	28	54	182
	65 lat i więcej	18	23	59	211
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	16	65	403
	Miasto do 19 999	21	18	61	138
	20 000 – 99 999	23	24	53	212
	100 000 – 499 999	20	24	56	163
	500 000 i więcej mieszk.	11	35	55	98
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	19	15	66	195
	Zasadnicze zawodowe	24	21	55	245
	Średnie	19	22	59	311
	Wyższe	16	25	59	264
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	21	23	56	107
	Średni personel, technicy	11	35	54	31
	Pracownicy adm.-biurowi	18	24	58	69
	Pracownicy usług	23	13	64	67
	Robotnicy wykwalifikowani	22	27	51	119
	Robotnicy niewykwalifik.	27	15	58	51
	Rolnicy	31	15	54	50
	Pracujący na własny rach.	2	41	57	47
	Bezrobotni	26	21	53	32
	Emeryci	19	23	58	261
	Renciści	15	17	68	62
	Uczniowie i studenci	16	2	82	35
	Gospodynie domowe i inni	17	11	72	84
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	25	25	49	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	26	16	58	102
	sekt. prywat. poza rolnict.	14	28	58	272
	prywatnym gosp. rolnym	26	15	59	52
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	28	15	57	85
	Od 650 zł do 999 zł	24	19	57	153
	Od 1000 zł do 1399 zł	20	13	68	198
	Od 1400 zł do 1999 zł	18	22	61	155
	2000 zł i więcej	21	35	44	207
Ocena własnych war. mater.	Źłe	15	24	62	83
	Średnie	16	20	64	417
	Dobre	23	21	56	514
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	32	10	58	60
	Raz w tygodniu	19	17	63	431
	1–2 razy w miesiącu	20	22	58	163
	Kilka razy w roku	20	25	55	230
	W ogóle nie uczestniczy	12	30	58	119
Poglądy polityczne	Lewica	13	32	55	147
	Centrum	23	25	52	275
	Prawica	23	20	57	315
	Trudno powiedzieć	16	13	71	273

Tabela 8

		Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność związków zawodowych skupionych w Forum Związków Zawodowych (FZZ)?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		15	17	68	1012
Płeć	Mężczyźni	15	23	61	477
	Kobiety	14	11	75	536
Wiek	18–24 lata	25	15	59	78
	25–34	18	13	69	198
	35–44	14	16	70	188
	45–54	12	20	68	154
	55–64	12	19	69	182
	65 lat i więcej	12	18	70	211
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	12	74	401
	Miasto do 19 999	16	15	70	138
	20 000 – 99 999	18	19	62	212
	100 000 – 499 999	13	24	64	163
	500 000 i więcej mieszk.	10	23	67	98
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	15	15	70	195
	Zasadnicze zawodowe	20	15	65	243
	Średnie	14	18	68	311
	Wyższe	9	19	72	264
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	11	17	73	107
	Średni personel, technicy	7	38	55	31
	Pracownicy adm.-biurowi	11	19	70	69
	Pracownicy usług	16	11	73	67
	Robotnicy wykwalifikowani	21	23	56	119
	Robotnicy niewykwalifik.	20	13	67	51
	Rolnicy	26	9	65	48
	Pracujący na własny rach.		30	70	47
	Bezrobotni	18	18	64	32
	Emeryci	13	17	70	261
	Renciści	15	11	74	62
	Uczniowie i studenci	23	6	71	35
	Gospodynie domowe i inni	13	11	75	84
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	18	22	60	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	13	67	102
	sekt. prywat. poza rolnict.	10	21	69	270
	prywatnym gosp. rolnym	24	9	67	52
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	22	14	64	85
	Od 650 zł do 999 zł	17	15	69	153
	Od 1000 zł do 1399 zł	18	9	73	198
	Od 1400 zł do 1999 zł	13	16	71	155
	2000 zł i więcej	13	28	59	207
Ocena własnych war. mater.	Źłe	11	18	71	83
	Średnie	12	18	70	416
	Dobre	18	16	67	514
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	19	5	76	60
	Raz w tygodniu	15	14	71	429
	1–2 razy w miesiącu	17	19	64	163
	Kilka razy w roku	15	18	66	230
	W ogóle nie uczestniczy	8	27	65	119
Poglądy polityczne	Lewica	13	21	66	147
	Centrum	17	22	62	275
	Prawica	17	16	67	315
	Trudno powiedzieć	11	11	78	272